

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A hitel.

(B.) A napi lapok olvasói előtt, pár héttel ezelőtt, egy fölötté érdekes tárgy merült fel az „országgyűlés” ezimű rovatban. Horváth Gyula képviselő interpellált aziránt, hogy mi lesz már az erdélyrészi képviselők által egy erdélyrészi földhitelbank létesítése tárgyában megindított mozgalom eredménye? Erre Tisza miniszterelnök azt felelte, hogy a kormány a legjobb eszközöket kívánja e célra felhasználni, azonban önálló földhitelbank és ennek állami segélyezése csak akkor létesíthető, ha a fennálló földhitelintézetek a felmerülő hitel igényeknek kellően meg nem felelnek. — Hogy e válasz mi reánk nem hatott kedvezőleg, azt, a ki szomorú viszonyainkat ismeri, természetesnek találja. — Az osztrák-magyar nemzeti bank, a magyar földhitelintézet, a kisbirtokosok orsz. földhitelintézet, most meg a magyar kereskedelmi bank s a pesti hazai takarékpénztár is meglehetősen ólós hitelt adnak, de mily nagy biztosítókra? mily hosszú idő múlva? és mennyi költséggel? — Addig a nemzetiségi intenciókkal létesített s ezeket szem elől nem tévesztő „Albina” tömegesen teszi, mindenütt létező ügynökei által, adósaivá ez ország-rész népét, s a szobeni hitelintézetek gyors eljárásuk által könnyen el tudják helyeztetni pénzüket a magyar városok házára adott kölcsönökkel.

Már ha ezen intézetek ily módon tudnak terjeszkedni; ha az „Albina” a legelőnyösebb árfolyamot tudja zálogleveleiknek biztosítani, — ugyan kérdjük: miféle nemzetiségi hivatást teljesítenek a jelzett pénzügyintézetek akkor, midőn túlpedans eljárásuk, terhes feltételeik által ugyszólván ezen intézetek körmei közé vetik az erdélyi részek népét, vagyonát.

De tovább megyünk. A személyi hitel tekintetében a föld- és házbirtokos osztály a magyar pénzügyintézetek által majdnem kiszorítottatik a keres-

kedő és nagyiparos osztálynak nyújtott kedvezményekkel szemben. Sőt tovább megyünk: az az eljárás, melyet pl. a kolozsvári pénzügyintézetek a vidéki pénzügyintézetekkel szemben, az O. M. N. bank által kívánt gíralás fejében vett díjazással elkövetnek, valóságos tulzása az igaztalan nyerekedésnek. Hét százalék kamaton s egyéb költségeken alul egy nagy vidékre kiterjedő vidéki takarékpénztár nem bír kölcsönt eszközölni. — Ily magas kamat mellett hogyan legyenek képesek ez intézetek olcsó személyi hitelt nyújtani a kisiparosnak, a 3—6 hónapra — termékei elárúsításáig — néhány száz forintot igénylő kisgazdának?

A vagyoni állapot, akármint mutatnak is vég-eredményeikben a pénzügyintézetek „betéti” rovatai, a főváros s a vidéki nagyobb városok építkezései határozottan rossz. — A gazda potom áron kénytelen adni borát, buzáját, marháját; a kisiparos napról-napra szegényedik s vannak iparmemek és kereseti ágak, melyeknek üzői százanként kénytelenek letenni mesterségük eszközeit. — Száz meg száz hold föld, tömérdek kisbirtok adatik el kincstári tartozás fejében, s mi erdélyrészi várakozásra vagyunk utalva, mert odafenn Budapesten folyton keresik a legjobb eszközöket hitelünk emelésére, vagyoni állapotaink megmentésére. Attól félünk, hogy a nemzetiségi pénzügyintézetek addig teljesen learatják a még található termést s az a sok jó magyar föld olyanok kezébe kerül, kik előtt vagy közönyös, vagy éppen ellenséges hangzása és jellegű minden, ami csak magyar e földön. — Ki fogja megtartani e hazarészt, ha lábaink alól kivész őseink szerzeménye? — Kérünk jobb közgazdasági politikát, mert a mi szorgalmunk és takarékoságunk nem elegendő védelem a pusztulás ellen.

A nagyenyedi önkéntes tűzoltó egylet érdekében.

A tűzoltó egylet a közönségért van, ennek szolgálatára szenteli magát, — vizionzásul a közönségnek kell tehát róla gondoskodnia, újabb tevékenységre sarkalni, bátorítani. Tűzoltó egyletünkön pedig ugyan gyengén van gondoskodva, és így nem esoda, ha kebelében nem látjuk azt a pezsgő életet, melyről — még nem oly régen — tanuságot tett.

Máshelyt az egyletet legnagyobb részben a város szereli fel s azonkívül szabályrendelettel intézkedik, hogy minden háztulajdonos, sőt minden városi lakos — a ki csak adót fizet — bizonyos arány szerint hozzájáruljon az egylet fenntartásához, — nálunk azt a szerény évi 200 forint segélyt is olyan nehezen lehet kikapni a várostól, utólagosan, egy-két év múlva pártoló tagjai pedig bizony kevés akad, alapító tagjainak száma az ötöt sem haladja meg. Így történhetik aztán, hogy egyletünk már csak parádézni áll ki, de kellő eszközök, elegendő felszerelés, mászó-ház hiányában megfelelő gyakorlatokat nem tart s így nehéz feladatának nem bír teljesben megfelelni. Így történhetik, hogy régi tagjai egyrésze elkedvetlenedve, megvált az egylettől, mely — mint egy közelebbi eset is mutatja — a hatóság részéről, tagjai áldozatára nem tekintve, kellő figyelemben éppen nem részesül.

A sok áldozattal alakult, szép multu egylet felbomlását azonban nem engedhetjük. Újra kezdjük a munkát és van reményünk a sikerhez.

A pénztár teljesen üres; ezért elhatározta a parancsnokság, hogy a felelhetetlen főparancsnokának közbejött halála miatt elhalasztott majálisát mégis csak megtartja. A majális a sétatéren június 6-án lesz megtartva s a tűzoltók majálisának sokkal jobb hírve van, semhogy arra szükséges volna a t. közönség figyelmét különösebben felhívni. — mert bizunk abban, hogy ez intézmény virágzása, tagjai áldozatkészségének élénk tevékenységben való fenntartása komolyan szívén fesszük. De másfelől avégből, hogy testületünkben felélenküljön a régi buzgalom, a férfias bátorságot, a ruganyos testi erőt fejlesztő gyakorlatok iránti kedv. — kérjük mindazokat, kik az atletikai sport kedvelői, szíveskedjenek egyletünk tagjai sorába beállni s velünk együtt arra hatni, hogy veszély idejében mennél számosabban siethessünk szenvedő embertársaink segélyére; egyszersmind azonban szerezzünk alkalmat ma-

TÁRCZA.

A fővárosból.

— Levelezőnkől. —

Budapest, május vége.

Helyet, tisztelt szerkesztőm, helyet a budapesti stafétának, mert bizony nagy eset vala itten. Hej, ha én ugy érteném a szóval való festést, mint a hogy Sólmosy Elek barátom Munkácsy „Mozart”-ját lefestette (még az olaj is érzett a szép tárczán!) — akkor könnyű volna az én sorom.

Mert pl. hogy irjam én le azt a sürgést-forgást, a mit az udvar ittléte okozott pár héten keresztül? Itt volt az arisztokrácia (a nemzeti kaszinóban egész éjjel szólt a zene!), a lapok reporterei vágattak az udvari fogatok után (s jaj volt egy kérdőre vont lakájnak!) — a közintézeteket alaposan kisöpörték és kiszellőztették (mit nem köszönhatunk egy királyi látogatásnak!) — a király mindeneiket megnézett és mindenütt, mindennel meg volt elégedve.

Én nem értem, hogy honnan támad az a sok panasza minden téren? Mikor magas állású személyek vizsgálják a közállapotokat, a rend teljes, a megelégedés is teljes! Ki hinné el a sok keserű kifakadás, nehéz sohaj igaz voltát? Valamikor — az bizonyos — hogy nem mutatunk igazat.

Alig ment el az udvar, fenyegetett a végső unalom. A Tisztelt Ház biztatott ugyan még néhány érdekesebb üléssel, de a fagyra beállt tropikus hőség hirtelen ugy kiszáritá a „termékeny talajt”, hogy biz' ott még zöldség se terem. Már szörnyű ásitásra nyíltot a szánk és — ugy is marada a bámulattól!

Hentzi sirját tüntetőleg megkoszorúzták a „kamarádok.” — Azt mondják a katonák, hogy ez minden évben megtörtént; mások meg ezt tagadják. Itt az árok, itt ugorják kee! Melyiknek van most igaz? Az bizonyos, hogy senki sem tudja bizonyítani. Az tény, hogy egy lapársunk szemfüles reportere meglátott a katonai temetőben néhány parádés tisztet. Odament meg tudni, hogy ott mi történik? És látott! És hallott!

És beledobta a követ a csendes tóba, és a tó nagy hullámgyűrűket tolvá tovább-tovább, forrongani kezdett. A Hentzi-tüntető tapintatlan eljárása felháborította a közvéleményt. A zavarok lefolyását önök tudják a gyors jelenésű lapokból. Itt csak azt említem meg, hogy Janszky tábornokot azóta este rendőrök őrizték pár napig. A derék ur tartózkodik is a nyilvános helyen való megjelenéstől s tegnap elutazott Budapestről. Valószínűleg végleg, mert Janszkyt áthelyezik innen. A király határozott hangu táviratban helytelenítette a dolgot, hiába tagadják a bécsi kollegák. — A tiszt urak azóta az orrukat hordják oldalukon kard helyett!

Ez a hét a közös hadseregére gonosz hét volt. Más ponton is vereséget szenvedtek. De hát az a stratégia! Ebben ők sohasem voltak jelesek; a felvonulásban hibáztak el mindég. Póldául éppen a Hentzi-ügy okozta elkeseredés pillanatában hozakodott elő a közös hadügyminiszter a „Zombor és Vidéke” sajtóperével. Persze, hogy elvesztette a pert — egyhangulag.

Mondják, hogy a főügyészséget figyelmeztették erre, de ő azzal felelt, hogy hadd mentse fel az esküdszék a vádlottat. Annál hamarabb le lehet járatni! — Nem kezdekem e hir valódiságáért, de jellemző, hogy elterjesztették.

A m. tisztelt Akadémiában is kiűtött a fajok harcza. Azon veszekedtek a hétfői ülésben Hunfalvy és Vámbéry, hogy merről származik a magyar nemzet?

Hát az lélekemelő, ha két nem magyar eredetű okos ember száll síkra a magyarokért, de hogy egymást a tudós akadémiában tudósok — összetudatlanokozzák! — erre nem történt eset, a mióta Ben Akiba óta léteznek bölcsesek. Különösen nálunk veszedelmes precedens, mert a sok „bejuttatott” atyafiak megnehezítik a helyzetét. Ki az ördög kívánczoznak az akadémiába, ha mindegyre ki van téve annak, hogy egyik-másik tudós társa rámondja, hogy tudatlan!

Aztán az én eszem szerint ne veszekednők mi a felett, hogy honnan kerültünk elő? — hanem azon kellene tünődnünk, hogy mi lesz belőlünk? Nines mit perelnünk ősi just; nemes-levélre is könnyen szert tehet akárki fia. Minek zavarjuk nagyapáink álmát?

A sirok felett halottégető kemenczékkel emel a közegészségügy érdeke; a régi hagyományokat elsöpri az opportunitás; a civilizáció rohan előre, gyorsan, hogy még az istenne se ér rá gondolni.

Az emberek régi dicsőségre semmit sem adnak. — Csak azt hiszik el, a mit látnak. Keressük az okot. Miért van az ember és honnan az eredet? El is jutottunk e kutatásunkban a — majomig. S megszegyeltük magunkat . . . Ne menjünk mi visszafelé, hanem előre!

A Hunfalvyak különben nagy „nyelvőríták.” Igaz, hogy egyik sem tud magyarul, de azért annál finn-ugurabb szókat csinálnak!

No, de hagyjuk őket pihenni — szerzett babáiraikon. Elmondtam az esetet, mert erre a hűtre esett. — Menjünk üdülni! A paloták lassanként kihálnak s csak az álmos házmeister hűsöl a néma falak közt.

Egy pár nap s óriásira nő az ugoroka, meg az uri tők, s hizik a kaesa. A lapok irni fognak a tengeri kigyóról, csodagyermekéről, mert egyéb szünetel. A színházak lejárták az utolsó újdonságokat is. Uj opera nines; Keglevich külföldön járt énekesek után, (a

gunknak is, hogy fárasztó munkánk után testedző és lelkesítő sport-gyakorlatok által néhány kellemes órát tölthessünk. — Ezáltal reméljük feléleszteni azt a rég szunnyadó egészséges közszellemet is, mi nélkül egy jóvaló város lakosságának társadalmi tekintetben való haladása csak jámbor ohajtás marad.

Egy régi tüzoltó.

LEVELEZÉS.

Magyar-Igen, 1886. május 24-én.

Folyó hé 23-án Czerna felől oly gyanús füstfelhő emelkedett az égre, hogy múltán következtethettük abból, hogy ott egy nagyobb szerű égésnek kell lenni. Gyanunk nem volt alaptalan, mert Czernán csakugyan oly nagy tűz volt, hogy az tizenhárom gazdának hamvasztotta el lakházát, minden melléképületeivel együtt.

Valóban szívszagató látvány volt a szegény hajléktalanul maradt nép kétségbeesése, melyet egy pár percz majdnem koldushottra juttattott.

Hogy mi idézte elő ezen szerencsétlenséget, nem tudhatni, némelyek szándékos gyújtásnak, mások a véletlennek tulajdonítják azt.

Akármi okozta ezen szerencsétlenséget, elég szomorú, s a hajléktalanul maradt nép sorsa felhív minden keresztény érzéssel bíró egyént, hogy tehetsége szerint járuljon ezen szerencsétlenek fölségítéséhez. Erre annál is inkább felkérjük mi is a részvételt bíró közönséget, mivel Czerna azon községek közé tartozik, melyek az elmúlt napokban nevezetesen fagykárokat állottak ki szőlőikben.

A magyarigeni szolgabírói hivatal, a hogy értesült a szerencsétlenségről, azonnal egész apparátusával sietett a helyszínére s az ottani erélyes intézkedéseinek köszönhetően, hogy a vész nagyobb mérvet nem öltött.

Megemlítendőnek véljük azon derék férfiak neveit, kik a tüzoltás körül kitüntették magokat, ezek a következők: Köblös Miklós, Konez Albert, Borsos István, Köblös Dezső, Tynkodi Lajos, Virágháti Albert, Szőke Sándor s több román férfi Magyar Igenből. Balogh József, Bedőházi Béla, Péter Pál, Váradi János és több román férfi Czelnától.

r. I.

Színészet.

Szombaton, május 22-én másodízben adatott „Gasparone“ Kenedics Kálmán jutalomjátékául szép számú közönség előtt. A jutalmazottan kívül, kinek Benodzó egyik legjobb szerepe, kitűnt Nyilas I. (Szóra) és Komlósy (Baboleno). — Szida Teréz (Karlotta) játékától több élénkséget várnánk. Kisebb jelentőségű szerepeikben a többiek is jók voltak.

Vasárnap Almási T. népszínműve „Sári néni“ hozott színt. E darab egyik legújabb terméke a népszínmű-irodalomnak, és azért, hogy szerkezete, motívumai nagymértékben elütnek a gombamódra elszaporodott termékektől, hatni tud, bár a laposságát a legnagyobb jóakarattal sem lehet elvitatni tőle. — Nyilas Ilona (Sára) kedves hangja s kitűnő játékával köztetszést nyert. Leghatásosabb volt azon jelenete, midőn a szívében újból felébredő szerelmet leküzdeni nem tudván, elárulja titkát

miénnek nem elég drágák!) — tehát a művészetéről sincs mit írni. Irodalmi esemény sincs. Anyian irnak, hogy egyik sem ér rá — eseménynyé érnéi.

A félve tisztelt tolvaj és betörő urak is huzódnak kifelé. Most nekik is „fürdőre kell menniök.“

Ezért van, hogy fenemód nekistünk már is a külföldi ügyek rendezésének, s ha Bismarck komolyon olvassná (talán még tréfából sem merné megtenni!) lapjainak teméntelen sok és feneketlen belátású tanácsait; — avagy ha Gladstone Nem, istenkísértés volna attól az öreg embertől!

. . . De hát mit fecsegek én itt össze-vissza mindent. Most látom, hogy vége a helynek, az időmnek és talán az — önök türelmének is! — Eredj levelem. Óvjon az uton a posta jó szelleme.

László Elek.

Új élet régi tudomány.

— Irta Börne Lajos 1823. —

(Vége)

Még akkor is, ha az nem így lenne s ha a mostani népek helyzete igazán rosszabb volna, mint a régieké, azok kik ez állapot jobbrafordulásáért küzdenek, több mérséklettel s enyhébben folytatnák a harcot, ha a régi dolgokat jobban ismernék, nem vesztegetnék idejüket haszontalan sürgölődésre. — Ha nem is tudjuk miként keletkezett a szabadság, jól tudjuk, miként megy tönkre. Ki figyelemmel kíséri a rómaiak történetét Carthagó rombadőlésétől a császárságig, annak, hogy a jövőt kiszámítsa, csak vissza kell mennie e korszak történelmének, mert a gondviselés is ép úgy gyógyítja az emberiség betegségeit, mint a természet az ember bajait: gyógyuláskor az utolsó körjelek tűnnek el először s a kezdetbeliek legutóbbára. Ilyenformán a mult ismerete az előretörő népek-

imádója előtt. Völgyi Katicza (Mariska) újabb jelét adta ügyességének. Kömivesné jól adta a szerető anyja (Tóth Mihályné) szerepét, de Kenedics (Dini) tulzolt játékával torzalakot teremtett a nem annyira bamba, mint inkább felettebb szemérmes legénykéből. — Ferenczy bravúrral játszta a nagyapa szerelmét, Hegedüs (Somfa) az intrikus tanítóit kitűnően személyesítette. Pénzes (Pali) az exbaka szerepét sikerrel oldotta meg. Közönség szép számmal.

Hétfőn, 24-én Sárdi Károly felléptével Tóth Ede híres népszínműve, a „Falrossza“ adatott. Hogy a közönség oly csekély számmal jelent meg, oka, hogy hét-főre a „Sötét pont“ hirdettetett s ennek elmaradása és az annyiszor látott darab nem gyakorolt nagy vonzerőt. Az előadásról dicséretleg kell szólnunk. — Sárdi Gonosz Pistája hű alakítás volt. Nyilas Ilona (Finom Rózsai) olyan tüzről pattant, kedves, nótás menyeeskét mutatott be, hogy csodálkoztunk Göndör Sándoron, a mért elűdta tásztáit magától. Völgyi K. (Boriska) a reménytelenül szerető kis leány szerepében életteljes alakot tüntetett fel. Ferenczy (Feledi) és Sándor (Lajos) jól játszottak, kevéssé jól Kömivesné (Teresi) és Pénzes (Göndör), kinek játékából hiányzott a melegség. — A vendégművészt és Nyilas a közönség több ízben kihívta.

Kedden a „Sötét pont“ mutatott be. Csiky neve szép számú közönséget gyűjtött össze. Nem akarunk e helyen magával a darabral foglalkozni, elvégezték azt helyettünk is egészen illetékesek; most feltétlenül a legközelebből érdekelt kritikával, a közönség tetszésével tartunk. A magában kitűnő tragikai anyagot rejtő darab még a némi részben gyöngye előadás mellett is megtette hatását. Völgyi Katicza Lydia tragikus és a többihez képest aránytalanul nagy szerepét adta anyai erővel, minél többel esakis erősebb organum mellett lett volna lehetséges. Hű vonásokkal ecsetelte az önvádtól mardosott, szenvedélyének ellenállni nem tudó leány szerepét, kit végzete oly erős meghaladó problémába kever. Ferenczy (Fama) az előadás legjobb alakja volt, a törhetlen becsületességű, ártatlan öreg személyében valódi művészi felfogást mutatva be. Sándor Emil (Albi) nem tudta egész valódiságában érvényre emelni a sivár, rideg lelkű bankár szerepét. Ugy látszik az intrikus szakma ellenkezik temperamentumával. Kömivesné (Kozdnyé) és Pénzes elég helyesen fogták fel és oldották meg feladatukat, bár egyik-nél sem nyilatkozott a szenvedély ama megrázó erővel, mit a darab szelleme sugall. Jó volt Hegedüs az ágens hideg alakjában, míg Kenedics (Béla) alaposan tönkretette szerepét. A mily jó operetében, oly gyenge volt itt. Az a folytonos szakgatott hangkapkodás nem pótolja a valódi pathos helyét. A mellékszereplők élettelen játéka nélkül a hatás még intenzívebb lett volna.

Szerdán Nyilas Ilona jutalmául „Boccaccio“ adatott szép számú közönség jelenlétében, mely a kedvelt énekesnőt megérdemelt ovációkban részesíté. A primadonnán kívül, ki a czinszerepet játszta és énekelte kitűnő vervevel s a szerep követelményeinek minden tekintetben megfeleleve; — jeles játékukért dicséretet érdemelnek Völgyi K. (Izabella), Sándorné (Petronella), Szida Teréz (Fiametta), Komlósy (Pietro), Ferenczy (Scalza) és Hegedüs (Lampertuccio), kinek coupletjei viharos tetszésben részesültek. Kenedics ez este ugylátszik indispositioval

nek nagy hasznára lenne. Ami pedig azon államférfiakat illeti, kik a szabadsági törekvéseket hajlamból vagy kötelességből ellenzik, ők is gyorsabban s biztosabban elérnék céljukat, ha Mäcenast utánoznák Ximenes és Richelien helyett, kik csak szemfényvesztők voltak. Augustus negyven évi uralkodásából jobban megtanulnák miként kell erőszak nélkül elbánni a szabadság mámorral, mint az utolsó három század összes történelméből. Talitustól kérnének tanácsot s nem a mostani tudakosoktól.

Természetesen azt fogják kérdeni: nincse-e eléggé elterjedve a classicus irodalom? Nem abban gyökerezik mindnyájunk ifjúkori nevelése? — Lássuk miként vagyunk ezzel. Először is figyelmet érdemel, hogy ezek a tudósok s a magasabb rétegek részesülnek classicus irányú nevelésben, pedig nem annak van hatása a társas életre, hogy tudós és előkelő miként gondolkozik és érez, hanem e tekintetben a polgár és földmives az irányadó. Nem akarjuk ezzel a tanult osztály jelentőségét kicsinyíteni, ez képezi a tudomány raktárát, melyből a mindennapi élet szükségletei ellátást nyernek, csak hogy az alkalmazásnak is meg kell lenni. A raktárban levő gabona csak a jövőbeli éhségtől óv meg, a jelen percz éhségét csak a sütnél levő gabona képes csillapítani.

A mellett, hogy a classicus műveltség nem hatja át a társadalom minden rétegét, az is megfontolandó, hogy azok is, kiknek fejlődésére a classicus ó kor befolyást gyakorol, nincsenek a műveltségtől annyira áthatva, hogy ennek különös hatása a társas életben érezhető lenne. Az iskolában megismertettek a görögök és rómaiak műveivel, de tanulunk-e valamivel többet a pusztá nyelvnél? Értünk-e egyebet is, mint a szavakat? Képes-e egy gyermek a régi vallások, erkölcsök, bölcsészeti rendszerek s államszervezetek közti összefüggést megérteni? Megértheti-e tehát Cicerót, Tacitust, Demosthenest és Platot? Még annak sem embere, hogy Homer és Virgil szépségeit felfogja.

küzdött, mert távolról sem volt oly jó, mint egyéb szerepeiben. — A közönség meglepődéssel s a kedvence iránti zajos tüntetéssel hagyta el a színházat.

Csütörtökön Sardou V. „Ferreol“ cz. színműve adatott kevés számú közönség előtt. E sensatio drámának főhibája, hogy az események mind a kulisszák mögött történnek. Ferreol szerepe Sándornál jó kézben volt. E tehetséges művész megmutatta, mint lehet egy gyöngy darabba életet önteni. — Hegedüs (Perisol) és Komlósy (Martial) jól töltötték be szerepeiket, ugyszintén Ferenczy (Brismartel) és Kömivesné (Roberto) is. — A Völgyi K. indokolatlan elmaradása általános megütközést keltett.

Referens.

CSARNOK.

A gyöngyvirág.

(Folytatás)

Nagy kedvet éreztem a békekövetség elvállalására, de az öreg ur nem egyezett belé.

— Hagyja el kedves öcsém! — mondá — jól ismerem az ön makacs kis leányomat; senki más vissza nem hozhatná, csak én; arra pedig atyai tekintéllyel közzé- káztatása nélkül nem vállalkozhatom. Most annyához fut, elpanaszolja sérelmét, az pedig szokása szerint nem ad igazat neki velem szemben; erre még jobban elkeseredik, egy darabig duzzog, de aztán felülkerekedik benne játszi, vidám természete, valami dolgot keres magának a kertben s egyszer csak ismét közöttünk van nevetve, mulatva, mintha semmiesem történt volna. Ilona egészen más természetű, mintha nem is volnának testvérek, sokkal mélyebben érez s érzelmeit nem egyhamar árulja el. Ha valami bánja, meglátszik ugyan arczán, de tetteiben nem mutatja, önmegadással tűr; sőt még akkor is, ha ő a sértett fél, magát vádolja s mindjárt kész a bocsánatkérésre. Egyszóval az egyik még csak gyermekszamba vehető, míg a másik megállapodott komoly nő. Ezeket csak azért mondám el, hogy ne itéljék gyermekeimet másképp, mint a milyenek. De most már keressük fel a társaságot.

A társaság ott állt két öreg hársfa árnyékában, hű gyepmálgon, mely előtt kerti székekkel ellátott asztal állott. A mint odaértünk, házigazdánk egy pár szóval kimenté hosszús elmaradásunkat az órnagy előtt s aztán körsétára indult vele a nagy kiterjedésű és gondosan kezelt kertben, én pedig a leányokkal maradtam, kiknek első kérdése a Lipót állapotára vonatkozott: hogy beszánkodik-e nagyon; hogy nem hozták-e még el ruháját stb. Mindezt a majorkisszonyok kérdezték, Ilona nem szólt, de látszott rajta, hogy ő a legkíváncsibb feleletre. A köztem s Lipót között lefolyt heves jelenetről természetesen egy szót sem szóltam, remélve, hogy a mig ruháját elhozzák, lecsillapodik vagy legalább uralkodni fog annyira magán, hogy viseletével semmit el ne áruljon, a minek férfias elintézése úgy is csak kettőnk dolga lehet. Azt feleltem tehát, hogy beszánkodik ugyan egy kicsit s restelli is balesetét, de alig várja, hogy a társaságban lehessen.

A leányok belenyugodtak feleletembe s nem kérdőzködtek tovább. Ezután a majorkisszonyok a virágokra fordították a társalgást, felkérve a házikisszonyt, hogy

mutassa meg a virág lenül eszembejuttott pillantottam az asztal revette, mert azonn hangján, mélyen el-

— A kertben

megtekintése után

— Hol? hol?

szonyok — menjün

Ilona nem ig

sem igen lelkesedte

Elmentünk s udvar

két virágoló hölgy

látott. Letaroltuk az

lal vittük a hársfák

épen kellemetlen

asszony s a kis Ma

nélkül, terített aszt

volt ugyan, de a lo

a gyomor is kezdé

kelve futott előnkbe

volt összehasonlitan

igen burkolt hemis

— De már e

kadet ur is el nem

hogy ezt a szebbik

A kis dámon

faggatózásával. V

kötésben nem na

hozza.

— De né n

újjaszülteve a sárf

Lipót lassan,

csak a Mathild es

sem esalódtam sz

lehetősen dült volt

thild nyájas köze

a mint rám nézet

komolyan aggodta

közi hűgdséget.

ki egyelőre csakug

szerecsés tárgyot

— Jöjjön, j

segítsen ki! egyik

köszön még egye

ha szépen kérjük.

Lipót látható

Zavara mindenkin

is. Minden oldalr

van? talán mégis

talán egy kis bor

s rögtön töltött is

nehézre esnek a

anyira magán.

házigazdával épen

— Katona

pohár bort, majd

Leginkább

részvételt függés

indultunk ki, hog

régieknél is feltá

lat alá akarunk v

ságunkat is jobb

zótól hozzuk le,

egy időben érve

jellegű lesz oly

nek ki kell tűnn

melyről a bíráló

meit akarja hely

alatt vannak, az

nyugton maradh

nek ártanak. K

mű látna napvil

tól az első tizen

unalmas irodany

nem koczkáztat

lát, semmit sem

tott színt csak

fel, a mint éppe

ményekről, vala

fontossággal em

legitűkösabb bü

gyűlöletből, han

fülezimpát és sz

ilynemű jelené

az itések fitym

nának róla: „sz

történelmi buvár

melyeket jobb l

noka.“ De mive

lanul megbírálni

jük, mely a rón

nus nem ir szé

színek a törté

annál elfogulat

int egyéb sze-
s a kedvence
zat.
ez. színműve
nsatios drámá-
kulisszák mű-
jó kézből volt.
het egy gyöngy-
ol) és Komlósy
intén Ferenczy
— A Völgyi K.
zést keltett.
Referens.

g elvállalására,
ndá — jól is-
nkí más vissza-
kintélem köz-
anyjához fut,
szerint nem ad-
ban elkeseredik,
ik benne játszi,
gának a kertben
yvetve, mulatva,
észen más ter-
ék, sokkal má-
árulja el. Ha
e tetteiben nem
is, ha ő a sér-
pocsánatkérésre,
ba vehető, mig
csak azért mon-
náskép, mint a
csaságot.

nyékában, üde-
ellatott asztal
y pár szóval ki-
y előtt s aztán
és gondosan ke-
altam, kiknek
ott: hogy bosz-
még el ruháját
tek, Ilona nem
vánesebb felele-
heves jelenetről
lve, hogy a mig
alább uralkodni
it el ne áruljon,
unk dolga lehet.
yan egy kicsit
y a társaságban
e s nem kérde-
nyok a virágokra
saszonyt, hogy

a classicusokat
azért még sem
tűntünk az ő kor-
arunk-e menni.
egtan, ha szinte
hogy élemedett
sem tudunk ösz-
ok tanulmányo-
nál fogva inkább
bb annyit mond-
ellassiusokat, de
Csak Angliában
brit államférfiak
nyelvtannál va-
gondolnak a régi
telepítési rend-

ri remek iroda-
gondolkodására:
ok általános
sor ismertetését.
t még nincs ki-
többnyire nyelv-
a régi nyelvek
pesit a régi mű-
hogy az anya-
armely azon irt
almi és politikai
bíralatra, mely
rokra irányozza,
g a jelenleg
ozza meg. Ily
ek irodalmat, ha-
meretes tételtől

mutassa meg a virágos táblákat. A virágokról önkényte-
lenül eszembujtott a gyöngyvirág s csakugyan meg is
pillantottam az asztalon a végzetes esokrokat. Ilona ész-
revette, mert azonnal előállott az ő szerény, tartózkodó
hangján, mélyen elpirulva:

— A kertben is van gyöngyvirág, a virágostáblák
megtekintése után oda is elmehetünk.

— Hol? hol? — kiálták egyszerre a majorkisasz-
szonyok — menjünk oda, a kedves kis gyöngyvirágokhoz!

Ilona nem igen látszott kedvökben osztozni s én
igen lelkesedtem a történetek után gyöngyvirág iránt.
Elmentünk s udvariasságból mi is segítettünk szedni. A
két virágtaló hölgy nem is nyugodott, a mig egy szálát
látott. Letaroltuk az egészet. A ragadmányt aztán diadal-
lal vittük a hársfák alá, hogy esokorba kössük. Ott nem
épen kellemetlen meglepetés várt reánk, a gondos házi-
asszony s a kis Mathild, a duzzogásnak minden nyoma
nélkül, terített asztallal vártak. Az ebéd ideje még messze
volt ugyan, de a lovaglás, fárasztó virágkapdosás stb. után
a gyomor is kezdé követelni jogait. Mathild vidáman szó-
lelve futott előnkbe kezében a két esokorral s első dolga
volt összehasonlítani az erdei és kerti gyöngyvirágot nem
igen burkolt hemis megjegyzések és ezélsások kíséretében.

— De már ezt nem kötjük esokorba, a mig a másik
kadet ur is el nem jön; ő ért hozzá legjobban, fogadom,
hogy ezt a szebbiket is ő kötötte; ugy-e kadet ur?

A kis dūmon! szinte-szinte zavarba hozott hamis
faggatózásával. Végre is ráhagytam, hogy a virágescokor-
kötésben nem nagy jártasságom van, Lipót jobban ért
hozzá.

— De né né! épen ott jön Lipót maga, egészen
újjaszületve a sárfürdő után!

Lipót lassan, földreszegzett szemekkel közeledett s
csak a Mathild esengő hangjára emelte fel fejét. Aligha
nem csalódtam számításomban, mert arca most is meg-
lehetősen dült volt s habár a társaság s különösen Ma-
thild nyájas köszöntésére fel is vidult egy kissé, mégis
a mint rám nézett, arca rögtön elsötétült ismét. Én is
komolyan aggódtam, hogy a társaság észreveszi a kettőnk
közti hidegséget. Minden bizalmam a kis leányban volt,
ki egyelőre csakugyan jó villámhárító volt; csak hogy nem
szerecsés tárgyon kezdte.

— Jöjjön, jöjjön kadet ur! nagy bajban vagyunk,
segítsen ki! egyikünk sem tud olyan szép esokrokat kötni,
kössön még egyet olyat, mint az a másik! Ugy-e köt?
ha szőnen kérjük.

Lipót látható zavarral hebegett egy pár udvarias szót.
Zavara mindenkinek feltűnt, még a majorkisasszonyoknak
is. Minden oldalról egyszerre kérdezek: hogy talán rosszul
van? talán mégis megtötte magát az esés alkalmával?
talán egy kis bor jót fog tenni — kinálá a háziasszony
s rögtön töltött is neki. — Látszott rajta, hogy nagyon
nehézre esnek a kérdések, de egyelőre mégis uralkodott
annyira magán, hogy heves főfájást adott okul, mire a
házigazdával épen akkor odaérkező őrnagy rögtön rávágta:

— Katona dolog! számba sem kell venni! igyék egy
pohár bort, majd el mulik a lovaglástól hazafelé.

Leginkább látszott az aggodalom Ilona arczán; igaz
résztvétel függeszté reá ábrándos nagy szeméit s egész

lényéből az odaadó igaz szeretet sugárzott. Szegény leány!
ha tudta volna, hogy mily hiában eszti magát! . . .
Mennyire szerettem volna megmondani neki a valót, hogy
kiragadjam, — ha még lehetne — e nem viszonzott s
még végzetessé válható érzélem örvényéből.

(Folytatása következik)

VEGYES HIREK.

— A püspöki vizsgálat alatt álló nagyenyedi
ref. egyházközség képviseletének folyó évi június hó 6-án
a délelőtti isteni tisztelet végeztével gyűlésre leend a
templomban. Felhívjuk a t. képviselő urak figyelmét ezen
közgyűlésre, mivel pár igen fontos ügy fogja tanácskozás
tárgyát képezni.

— Gróf Mikes János, gr. Mikes Árpád m.-csesz-
tvei nagybirtokos fia, Sopronban hol a katonai tanfolyam
hallgatója volt, pisztolylövéssel vetett véget ifju életének.
Tettének oka ismeretlen. A mélyen lesújtott főri család
az egyszerű m.-csesztvei kápolna melletti sirkertbe he-
lyezte el az élet terhe alatt oly hamar kifáradt szép re-
ményű ifjúnak hamvait. Az általános részvétben részünk-
ről is meghatottan osztozunk s a megszorodott család-
nak vigasztalást kívánunk.

— Nagy Jégeső vonult el e hó 27-én délután 2
órákor az enyedi határ nagyobb része felett, mely negyed-
órán tartott s ámbár esővel hullott, a gyümölcsösben,
szőlőben, s talán a szalmás gabonában is okozott némi
kárt. Védettebb árnyékos helyeken még estefelé is marok-
számra lehetett gyűjteni a mogyoró nagyságu jégdarabok-
kat. Május valóban igen változatos a meglepő meteorolo-
giai jelenségekben. Fagy, afrikai hőség s reá jégeső szor-
osan sorakoznak egymásután! Mit várhatunk még?

— Értesítés. Az iparos tanulók 1885—86. tanévi
zárvizsgálatai folyó május hó 30-án délután 3 óráról kez-
dődőleg tartatnak meg a polgári leányiskola helyiségében.
A zárvizsgálatokra az iparhatóság, ipartársulatok elnök-
ségei, társulati tagok és érdeklődő közönség tisztelettel
meghívatnak. — Nagy-Enyeden, 1886 május 27. Danes
Samu, igazgató.

— Egyházi ügyek. A nagyenyedi ev. ref. egyház
e hó 16-án tartott közgyűlésén a keblí egyháztanács tag-
jainál szavazás útján megválasztattak 3 évi időtartamra
Csernátóni V. Péter, Fejérdi József, Fogarasi Albert, Jan-
csó József, Kiss Károly, Kovács József, Ludvig János,
Málnási Károly, Medgyes Bálint, Szabó Ferencz, Szász
József. Ugyancsak a lényegesen leszállított egyházi kiróvás
és országos egyházi adó is az előterjesztés szerint elfo-
gadtatott s e kétféle tartozás együttes beszédése is el-
határozottat.

— A püspöki vizsgálat alatt álló nagyenyedi
ref. egyház kebelében a konfirmálandó növendékek okta-
tása most van folyamatban. A tanítást ez évben Szilágyi
Farkas lelkész vezeti. A növendékek egyházi énekekből
is rendes oktatásban részesülnek. A fogadalmak megté-
telének és az Urvaesora feladásának ünnepele aldozó-
esüörtökön, azaz június hó 3-án a délelőtti órákban
menend véghez. A kikérdezés ezt megelőzőleg június 1-én
délelőtt 10—12 óráig fog megtörténni nyilvánosan a ref.
templomban.

vűséggel beszél undort keltő bűnökről, de mivel akkor a
világ felett Róma, Róma felett a császár, a császár felett
a bűn uralkodott: a világ a császár hálószerájában volt
s a világtörténelem azonos volt a császári bűnökkel.

E bíralat s a régi irodalom megújodása nem szor-
itkozni csak a görögök és rómaiak műveire, hanem
ki kellene hogy terjedjen a későbbi népek, az angolok,
franciákok, spanyolok s németek műveire is. Régebbi írók
művei sokszor tanulságosabbak, mint az egykorunké, mi-
vel a kortársak eszméit az életből is meríthetjük, meg-
haltakért csak könyvekből. — Hányan ismerik a hason-
líthatatlan Luthert, a mindég nevető Smetet, Swiftet és
Goldsmith-t, Montaigne-t, Rabelais-t és Bayle-t, kit mo-
hón nyelneik le, ha falatai nem lennének oly nagyok s
ha művei almanachokban jelennének meg. — Ki tudja
mint a Miatyánkat könyv nélkül Barthelmy Anacharsis-át?
pedig e tudós napjainkban valóságilag felrisszené minden
órákat. Szükséges ezeket emlékezetbe hozni s becsüket
kiemelni. Sőt gyaníthatólag a biblia, mely akkor is a leg-
szébb könyv lenne, ha nem lenne a legszebb, az izléssel
bíró világfiának is élvezetes olvasmányul szolgálna. ha
alkalmuk lenne elolvasni. De ezek el nem olvassák addig,
mig valamely kedvelt szépirodalmi lapban meg nincs di-
csérve. — Vannak írók, kiket korukban egyáltalán nem
értettek, mert korukat megelőzték, minket illet a kötele-
ség, hogy őket a velők született méltóságba ismét vissza-
helyezzünk. Voltaire tüzzelleme kivalással fenyeget, mert
a régi visszaélések valamennyi tanyája, minden bolondok
háza, minden rablófészek, melyeket ő lángbaborított, föl-
dig leégett, s bajjal akad új rözse, mit a tűzbe lehetne
dobni. — Legjobb lenne régiek megbíralása végett
külön közlönyt megindítani, mert ezzel a Lexiconnak csak
túl-túl foglalkoznak. Ily folyóirat igen üdvös lenne; a régi
tudomány tanácsadója lenne az új életnek, s az új élet
megifjítója a régi tudományak.

Fordította: D. M.

— „Fillér-majális.“ A fillérestélyt és a szegény
iskolás gyermekek felruházását rendező bizottság a szegény
iskolás gyermekek felruházására szükséges pénzösszeg be-
szerzése végett folyó évi június 3-án a kisdédövöda ud-
varán és termeiben 100 darabnál több értékes tárgy ki-
sorsolásával és tánczezal egybekötött „fillér-majális“ ren-
dez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a ren-
dező bizottság. Vendéglőről és czukrárszatról gondoskodva
van. Belépti díj 20 kr. Kezdeté délután 4 órákor. Felül-
fizetések e jótékony célra köszönettel fogadtatnak és hir-
lapilag nyugtáztatnak.

— A marosújvári műkedvelő társulat június
hó 2-án saját alapja javára előadást rendez a nyári szin-
körben, mely alkalommal előadja „A szegedi paraszt“ cz.
Benedek József által magyarosított 3 felvonásos színművet.

— Vámügyi tárgyalások megíusulása. A
szomszéd Romániával kötött szándékolt vám szerződés azon
ok miatt nem vezetett eredményre, mert szomszédaink
nekünk nem akarják megadni azon kedvezményt, melyben
Angliát, Franciaországot s még más államokat részesít-
nek. Az eddigi szerződés június 1-én lejár s így élénk
vámháborúra van kilátás, mely határszéli iparosainkra
nézve némi kellemetlenséggel járhat, de a gabonater-
melőkre s állattenyésztéssel foglalkozókra bizonyára elő-
nyös lesz.

— Az adózó közönség figyelmébe. Nagy-Enyed
város tanácsa egy általa kibocsátott hirdetményben arról
értesíti az adózó közönséget, hogy a folyó évre szerkesz-
tett föld-, házbér- és házostályadótú után kivett általános
jövedelmi pótdadó kivetési lajstromok 1886. évi május 25-től
június hó hó 2-ig, 8 napi közszemlére kivannak téve a
városi adóügyi osztály hivatalos helyiségében. Felhívatik
az adózó közönség, hogy ezt tekintse meg és a netaláni
sérelemek ellen a felebbezéseket 1883. évi XLIV. t.-cz.
16. § sa értelmében 15 nap alatt adják be, mivel a ké-
sőbb érkezett beadványok tekintetbe nem fognak vétetni.
Együttal értesítetik az adózó közönség azon része, kik a
III. osztályu kereseti adóban adóznak, hogy könyveikkel
együtt adójuk bevezetése végett jelenjenek meg a törvény-
ben kiszabott büntetés terhe alatt.

KÖZGAZDASÁG.

A borsótermelésről.

A szakmájában jártas üzletember csak oly árúból
tart nagyobb készleteket, mely után legtöbb kereslet van
és a melynek tartása legjobban kifizeti magát; a többiből
kevesebbet, csak épen hogy legyen, ha véletlenül keres-
nék. Ezt az elvet kellene a mezőgazdának is követni.
Akárhány vidék van még, a hol gabona bőven van s a
gazdának messze fekvő piacra kell azt elvinni, hogy azt
a mostani viszonyok közt olesón eladhassa; s igen kevés
van az említett vidékek közt olyan, a hol a kereskedők-
nek a hüvelyes veteményeket ne kellene szintén messzi-
ről nagy költséggel hozatni, hogy a keresletet kielégít-
hesse. Vajjon nem volna-e ezélszerűbb, ha ilyen vidékeken,
feltéve természetesen, hogy a talaj- és egyéb viszonyok
is erre alkalmasak, kevesebb búzát és inkább hüvelyes
veteményeket, különösen borsót termelnének?

Nem kell bizonyítani, mert mindenki tudja, hogy a
borsó igen jó és még magasabb árat mellett is aránylag
olesó tápszert, melyet mindenki szeret akár mellék, akár
főételképpen.

Nem rosszul cselekednék a mezőgazda, ha a borsót
több figyelemben részesítené. Igaz, hogy egyes vidéke-
ken, a hol a borsót nagyban termelték, abba kellett hagyni,
de nem azért, mert borsórovar, mely Amerikából hurcol-
tatott be, a borsóvetésekben nagy kárt tett. De épen e
körülménnyel fogva a borsónak mindig jó ára van és lesz,
minél fogra olyan vidékeken, a hol az említett rovar még
nem fészkelte be magát, a borsótermelés mindig igen
jövedelmező s megérdemli, hogy nagyban üzzék.

A talajban a borsó nem igen válogatós, a homokos,
nehéz agyagvizes, savanyu talaj kivételével, minden földdel
megelégszik. Különben az említett talajokon a gabona sem
terem meg jól.

A borsó minden gabona után megterem; s az utó-
termést illetően sem kell aggódní, mert a borsó táplá-
lékat leginkább a föld mélyéből és a levegőből veszi. Épen
azért a friss trágyázás nem szükséges, sőt ártalmas is,
mert a szárpézdőst elősegíti ugyan, de a mag fejlődé-
sére hátrányos.

Mint hogy a borsónövény mély gyökeret ver és táplá-
lélékat a mélyből veszi, és mivel a mélyből a földben
levő föl nem ol ott tápanyagok feloldását tetemesen elő-
segíti, tanácsos a borsóval bevetendő területet mésszel
behinteni, a mitől a borsó jobb ízt is kap; mert a me-
szes földön termett borsó egyenlően és puhábbra fő, mig
ellenben a mésszben szegény földben termett borsó kemény
és izetlen marad. De meg kell jegyezni, hogy a borsóval
épen ugy, mint a herével és lennel csak kilencz év mulva
szabad ismét ugyanarra a földre visszatérni, hogy a ter-
més sikerüljön.

A föld megmunkálása borsó alá nem okozhat nagy
fejtorést. Ha a föld tiszta a gaztól, ugy tavasszal meg-
szántjuk és mésszel behintjük, erre bevetvén a borsót,
gyöngén beboronáljuk. De ha a föld gazos, többször és
mélyen kell azt már ősszel felszántani. A jó gazda kü-
lönben sem havertet üres földet szántatlanul a télen át.
A borsót zabbal keverve is lehet vetni, a mi szintén
kifizeti magát.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

